

Rapport fra vurderingsutvalget for tegneserier 2023

Formålet med innkjøpsordningen for nye norske tegneserier er at nye norske tegneserier av høy kvalitet blir skapt, utgitt, spredt og lest.

Fra og med 2023 har innkjøpsordningen for nye norske tegneserier fire søknadsfrister i året, henholdsvis i begynnelsen av mars og juni for bøker som kommer ut i første halvår, og i begynnelsen av september og desember for bøker som kommer ut i siste halvår.

Vurderingsutvalget for tegneserier behandler også tegneseriesøknader under tilskuddsordningen for litteraturproduksjon, men denne rapporten omhandler i all hovedsak innkjøpsordningen.

[Retningslinjer for innkjøpsordningen for nye norske tegneserier](#)

Påmeldinger og innkjøp 2023

Tabell med historikk for fem år

	2019	2020	2021	2022	2023
Antall behandlede titler	40	37	49	46	54
Antall innkjøpt	19	23	27	22	23
Antall avslått	21	14	22	24	31
Innkjøpsprosent	48 %	62 %	55 %	48 %	43 %
Budsjett	3 800 000	4 800 000	6 050 000	4 950 000	5 578 000

Budsjettallene for 2020–2022 inkluderer tilførte stimuleringsmidler i forbindelse med koronapandemien. Budsjettet for 2023 inkluderer 1 mill. kroner i påplussing etter revidert nasjonalbudsjett samt kr 165 000 som ble overført fra produksjonstilskuddsordningen under kategorien for sakprosa for barn og unge.

Målgrupper, målform og sammenheng mellom produksjonstilskudd og innkjøp 2023

	Behandlet	Innkjøpt	Avslått	Innkjøpsprosent
Målgruppe barn og unge	37	15	22	41 %
Målgruppe voksne	16	8	8	50 %
Tvil om målgruppe*	1	0	1	0 %
Nynorsk	4	1	3	25 %
Bokmål	50	22	28	44 %
Mottatt produksjonstilskudd	34	19	15	56 %
Avslag produksjonstilskudd	7	2	5	29 %
Ikke søkt produksjonstilskudd	13	2	11	15 %

* Vurderingsutvalget gjør ikke vedtak om målgruppe for tegneserier som ikke blir innkjøpt.

Om utvalget

Vurderingsutvalget for tegneserier har i 2023 bestått av følgende medlemmer:

Morten Harper (leder) (1973), Trøndelag. Tegneseriekritiker og fagbokforfatter – skriver om tegneserier i flere tidsskrifter.

Akin Duzakin (1961), Viken. Illustratør og barnebokforfatter.

Berit Petersheim (1978), Oslo. Bibliotekar og tidligere leder av Serieteket – Deichman.

Utvalget har hatt fire møter. To av møtene har vært fysiske, i mai og november, der utvalget behandlet både søknader til innkjøpsordningen og tegneseriesøknader under tilskuddsordningen for litteraturproduksjon. De to andre møtene, i august og januar 2024, som utelukkende har vært for innkjøpsordningen, ble gjennomført digitalt. Alle utvalgsmedlemmer leser og vurderer alle påmeldte titler.

De to møtene som behandlet både innkjøp og tilskudd hadde mange søknader, og utvalget opplever det som fordelaktig at dette var fysiske møter. Samtidig har utvalget gode erfaringer med at halvparten av møtene er digitale. Antallet titler påmeldt innkjøpsordningen var mer enn det dobbelte i tredje runde (23 titler) enn i de øvrige. Det er ønskelig for utvalgets arbeid at påmeldingene fordeles jevnt gjennom året.

Fire søknadsrunder i året gjør det mer krevende for utvalget å hensynta helheten i et års innkjøp fordi titlene må vurderes i flere og mindre puljer, men erfaringene fra 2023 er at dette er en håndterbar utfordring.

Tendenser og analyser

Innkjøpsordningen for nye norske tegneserier hadde 54 titler påmeldt i 2023, det høyeste antallet noensinne. Under halvparten, 23 titler, ble innkjøpt. De aller fleste titlene er på bokmål. Kun én tittel på nynorsk ble innkjøpt, av fire påmeldte. Utvalget har prioritert de innkjøpte titlene ut fra vurderinger av kvalitet. Viktigheten av mangfold i tegneseriene også når det gjelder målform har vært et tema i utvalget. Under tilskuddsordningen var det fem søknader til tegneserieutgivelser på nynorsk, og tre av dem ble tilrådd tilskudd. Det var ingen utgivelser oversatt fra samisk.

Det er en betydelig bredde av forlag som utgir tegneserier. 14 forlag har påmeldt titler i 2023 (i 2022 var det 16). De fleste er etablerte forlag med utgivelser gjennom flere år, men det er også enkelte nykommere. Halvparten av forlagene har bare én påmeldt tittel. Blant tegneserieskaperne er det både flere nykommere og en del etablerte serieskaperne representert i de påmeldte og innkjøpte titlene.

Tendensen med klar overvekt av tegneserier for barn og unge, både blant de påmeldte og innkjøpte titlene, fortsatte i 2023. I voksen-kategorien var det flere særlig sterke utgivelser, og andelen innkjøp ble derfor høyere enn for barn og unge. Et eksempel er *Skygger* av Steffen Kverneland, som er en personlig og fornyende utgivelse fra den erfarne tegneren. To

innkjøpte titler om demens, *Men hvem er du?* av Martin Ernstsen og *Mora mi* av Trond Bredesen, utmerker seg også, med inviterende behandling av et følsomt tema og kreativ visualisering. Mange av titlene henvender seg også til voksne lesere, selv om den primære målgruppen er barn og unge. John S. Jamtlis krigsserie *Sabotør – Tungtvannssaksjonen* er en innkjøpt tittel med stor appell hos voksne.

I et overblikk er tendensen for 2023 noe færre sjangerserier og flere serier med et personlig preg og eksperimentell tilnærming, ikke minst til det visuelle. For eksempel overfører Herman Breda Enkerud sosiale mediers meme-estetikk til tegneseriene på en original måte i boken *Du har ingen makt i denne situasjonen*. Ungdomsboken *Tarjei, 13 år* av Anja Dahle Øverbye er mer tradisjonell i stil og fortellermåte, og utmerker seg med en svært troverdig skildring av en tenårings verden.

Sjangeroverskridende er også *Bildet av en brennende Tesla*, av debutantene Fanny Vaager og Annika Linn Verdal Homme. Dette er en samfunnskritisk avantgarde-utgivelse med virkemidler fra popkunst og datagrafikk. Flere av de andre markante nykommerne er også kvinner, og tendensen er at tegneseriefeltet har blitt mindre mannsdominert. Både Kjersti Synneva Moens *Grip den føkkings dagen* og Oda Valles *Esters univers* forteller med et utleverende preg av dagbok. *Grip den føkkings dagen* har dessuten tydelige metatrekk og tematiserer tegnekunsten.

For utvalget er det et dilemma om og eventuelt hvor lenge bokserier som stadig fortsetter med nye bind skal støttes og/eller kjøpes inn. Tilslag for det første bindet i en serie vil ikke nødvendigvis medføre innkjøp eller støtte til de påfølgende. Som for alle andre innkjøp legger utvalget en helhetsvurdering til grunn for prioriteringene innenfor de rammene budsjettene setter. Med et særlig trangt budsjett for innkjøpsordningen i 2023, i forhold til antallet påmeldte titler, nådde de tallrike fabelseriene for barn og unge og stripeseriesamlingene generelt ikke opp i prioriteringen. Et unntak er *Noor blør for drakta* av Noor Hoelsbrekken Eckhoff, en stripeserie om kvinnefotball der serieskaperen selv også er proff fotballspiller. Enkelte særlig vellagede bind i bokserier ble innkjøpt, som *Skare 2 – Snøengler* av Aleksander K. Brown og Thomas Falla Eriksen, et dystopisk drama som reiser moralske spørsmål i stilfulle snølandskap.

Budsjettrammen for innkjøp på 5 578 000 kroner var omtrent 600 000 mer enn i 2022, takket være påplussinger gjennom året. I og med det høye antallet påmeldte titler, ble andelen innkjøp likevel enda lavere, bare 43 prosent. Etter utvalgets vurdering var det flere tegneserier av god kunstnerisk kvalitet som ikke kunne bli innkjøpt. Over 80 prosent av de påmeldte titlene kvalifiserte for innkjøp hvis budsjettavsetningen hadde vært stor nok, ut fra utvalgets kvalitative vurdering.

Når det gjelder produksjonstilskudd, er det utvalgets vurdering at budsjettrammen på 2 806 000 kroner var svært stram. Søknadsbeløpet var samlet over 8,2 millioner kroner. En stor andel av søknadene var støtteverdige, slik at utvalget måtte nedskalere tilskuddene til de enkelte prosjektene. Biseriestøtten til løpende publikasjoner ble også redusert til 500 kroner per side (den har tidligere variert fra 600 til 850 kroner).

Tilpasning og utvikling

Nye retningslinjer for innkjøpsordningen for tegneseriers ble gjort gjeldende i 2023. Det er blant annet gjort endringer i definisjonen av «tegniserie». Endringene i retningslinjene har karakter av justeringer og presiseringer. Utvalget opplever at de nye retningslinjene har bidratt til klargjøring, og det har ikke oppstått uklarheter knyttet til endringene i forbindelse med utvalgets arbeid.

Etter innføringen av reviderte retningslinjer er det mulig for søkere selv å velge om det er ferdig bok eller trykkeklar fil som skal være vurderingsgrunnlaget ved søknad om innkjøp. Tidligere har det bare vært mulig å søke med ferdig trykket bok. I 2023 har alle søkere valgt å sende inn ferdig bok som vurderingsgrunnlag.

Vedlegg

Påmeldinger og innkjøp fordelt på forlag

Forlag	Behandlet	Innkjøpt	Avslått
EGMONT KIDS MEDIA NORDIC AS	14	3	11
STRAND FORLAG AS	9	4	5
CAPPELEN DAMM AS	6	3	3
ÜBERPRESS AS	5	0	5
GYLDENDAL NORSK FORLAG AS	5	3	2
H ASCHEHOUG & CO W NYGAARD AS	4	4	0
NO COMPRENDO PRESS AS	4	3	1
VINTEREIK FORLAG FRA WOLLMANN	1	0	1
ROESTAD BENTE	1	0	1
FORLAGSHUSET I VESTFOLD AS	1	0	1
BILLEDKUNSTNER EIVIND WITTEMANN	1	0	1
VIGMOSTAD & BJØRKE AS AVD ST OLAVS GATE OSLO	1	1	0
STIFTINGA DET NORSKE SAMLAGET	1	1	0
FOOT BOOKS DA	1	1	0
Totalt	54	23	31